

משנה עירובין פרק ד

Mishnah Eruvin, chapter 4

(1) He whom non-Jews [by force] or an evil spirit [i.e., an attack of insanity], have taken [him] out [beyond the permitted Sabbath limit] has no more than four cubits [in which to move, during the Sabbath, from the spot where (in the first case,) he was placed by the non-Jews or where (in the case of the insane man,) he recovered]. If

he was brought back [i.e., he was both forced out and then forced back into an area within his original permitted limit, he is regarded] as if he had never gone out [he may move about throughout the town and to a distance of two thousand cubits beyond it, in every direction]. If he was taken to another town [which was surrounded by walls], or if he was put in a cattle pen or in a cattle fold [i.e., large enclosed areas], He may, Rabban Gamliel and Rabbi Elazar ben Azariah say, move through the whole of its area [an enclosed area, however extensive, is regarded in respect of one's movements on the Sabbath as one of four cubits]; but Rabbi Yehoshua and Rabbi Akiva say, He has only four cubits [in which to move. They hold that only when one is within an enclosed area when the Sabbath begins, is an enclosed area of any size reckoned as his own four cubits]. It once happened that they [the scholars just mentioned,] were coming from Prandisim, and [after reaching harbor, (before the Sabbath) prior to their alighting,] a gale forced the boat [on the Sabbath back] into the sea [thereby, forcibly carrying its passengers beyond their permitted Sabbath limit]; Rabban Gamliel and Rabbi

רבנו עובדיה מברטנורא

א מי שהוציאוהו גוים. לאנסו חוץ לתחום: **או רוח רעה.** שנכנס בו שד ונטרפה דעתו ויצא חוץ לתחום, וחזר ונשתפה והרי הוא חוץ לתחום: **החזירוהו לתוך התחום כאילו לא יצא.** והרי כל העיר לו כארבע אמות כאשר בתחלה וחוצה לה אלפים אמה לכל רוח. ודוקא כשהוציאוהו והחזירוהו בעל כרחו. אבל יצא לדעתו א"פ שהחזירוהו בעל כרחו, או הוציאוהו בעל כרחו וחזר לדעתו, אין לו אלא ארבע אמות: **הולכוהו לעיר אחרת.** והרי היא מוקפת מחיצות. או שננתוהו בדיר או בסהר שהן מוקפין והקיפן גדול: **מהלך את כולה.** דהואיל ומוקפת מחיצות הרי היא כארבע אמות: **רבי יהושע ורבי עקיבא אומרים אין לו אלא ארבע אמות.** דכיון דלא שבת באויר מחיצות מבעוד יום, לא מהני ליה מחיצות. ורבתי פירושו, משום דגורי דיר וסהר אטו בקעה שאין לה מחיצות, ובבקעה כולי עלמא מודו דאין לו אלא ארבע אמות: **מפרנדיסין.** שם מקום: **והפליגה.** כשהיא

א מי שהוציאוהו גוים או רוח רעה, אין לו אלא ארבע אמות. החזירוהו, כאילו לא יצא. הולכוהו לעיר אחרת. נתנוהו בדיר או בסהר, רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה אומרים, מהלך את כולה. רבי יהושע ורבי עקיבא אומרים, אין לו אלא ארבע אמות. מעשה שבאו מפרנדיסין והפליגה ספינתם בים. רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה

Elazar ben Azariah walked about throughout its area [they regarded the ship, in respect of movement in it on the Sabbath, as a cattle pen or a cattle fold within which, as stated, one may freely move]; but Rabbi Yehoshua and Rabbi Akiva did not move beyond four cubits [even though, in this case it was permissible, since here they were within the same enclosed area before the Sabbath began, though it travelled with them outside the *tehum*, however,] they desired to impose a restriction upon themselves. [The law follows Rabban Gamliel and Rabbi Elazar ben Azariah.]

(2) Once [on a Sabbath eve] they did not enter the harbor until dusk [when the Sabbath had already set in.] They asked Rabban Gamliel, "May we disembark?" [Having been carried during the Sabbath beyond their original Sabbath limit i.e., the place they were at, when Sabbath had begun. The Gemara (Eruvin 43a) explains that the ship was in very shallow waters (see Tosfot Rabbi Akiva Eiger), and they were not sure whether they may enter the unwalled city or not move beyond four cubits (had it been a walled city they would be permitted to move through the entire city as in the Mishnah above)], "You may," he told them, "for I [through a telescope] have carefully observed [the distance from the shore and have ascertained] that before dusk we were already within the Sabbath limit [of the harbor]."

(3) If a man who was permitted to do so [if his journey, e.g., had, as its purpose, the saving of life or the tendering of evidence on the appearance of a new moon, which involves the religious observance of a Festival] went out beyond the Sabbath limit and was then told that the act [which he intended to do] had already

רבנו עובדיה מברטנורא

מתרחקת משפת הים ונכנסת באמצעו קרי הפלגה לשון פלגי מים (תהלים א): **הלכו את כולה**. היו מהלכין בכל הספינה, ואף על פי שהספינה הלכה בשבת ויצאה חוץ לתחום, הוי כמי שיצא חוץ לתחום וניתן בדיר או בסהר, שהספינה מוקפת מחיצות: **שרצו להחמיר על עצמן**. דלדידהו נמי דגורי דיר וסחר אטו בקעה, בספינה כל זמן שהיא מהלכת היה מותר להלך את כולה. ועוד, שהרי שבתו באויר מחיצות מבעוד יום. אלא שרצו להחמיר. והלכה כרבן גמליאל וכרבי אלעזר בן עזריה: **ב לנמל**. מקום שהספינות חונות כשיוצאות מן הים אל שפתו: **מה אנו לירד**. מן הספינה לתוך העיר, כלום באנו מחוץ לתחום משחשיכה. והאי נמל לאו מוקף מחיצות הוה, דאי הוה מוקף מחיצות, הא קאמר רבן גמליאל לעיל בנתנהו בדיר או בסהר דמהלך את כולה: **שכבר הייתי מסתכל**. בשפופרת של קנה חלול שהיתה מתוקנת למדת צפיית אפלים אמה: **ג מי שיצא ברשות**. כגון

been performed, he is entitled to move within two thousand cubits [from the spot where the report was brought to him], in any direction. If he was within the Sabbath limit, it is regarded as though he had not gone out [i.e., if his new 2,000 cubits from the place where he received the report overlap his

original 2,000 cubits from his house, he may go to his house, and it is as if he had never set out], for just as we find [a leniency regarding carrying on the Sabbath, in that] those [armed men] who go out to save life may return to their places [carrying their arms on the Sabbath; here too, a similar leniency is granted.]

(4) If a man sat down by the way [to rest on the Sabbath eve, before dusk] and when he arose [after dusk, when the Sabbath had already begun], he observed that he was near a town [i.e., the town was within his Sabbath limit], he may not enter it [i.e., he is not allowed to move freely about the town as are the people who were in it at the hour the Sabbath had commenced], since it had not been his intention [at the time the Sabbath had set in] to do so [consequently, he may move from the spot where he sat down in any direction, including that of the town, within a two thousand cubits distance; but not further, even though his Sabbath limit in the direction of the town terminated in the heart of town]; the opinion of Rabbi Meir. Rabbi Yehudah says: He may enter it. Rabbi Yehudah said: It once actually happened that Rabbi Tarfon entered a town [within whose Sabbath limit he happened to be at the hour the Sabbath had begun], even though [having been unaware of the fact that the town was so near] this was not

רבנו עובדיה מברטנורא

לעדות החודש או להציל מן הנכרים או מן הנהר: **כבר נעשה מעשה.** ואינך צריך לילך: **יש לו אלפים אמה לכל רוח.** ממקום שנאמר לו: **כאלו לא יצא.** הכי קאמר, אם היו אותן אלפים אמה הנתונות לו לכל רוח ממקום שנאמר לו כנסות לתוך אלפים של תחום ביתו, כאילו לא יצא מתחומו דמי, והולך עד ביתו והרי הוא כבתחילה: **שכל היוצאין להציל חוזרין למקומן.** הכי קאמר, שכן מצינו קולא אחרת בכל היוצאין להציל מן הנכרים ומן המפולת שמפני שיצאו ברשות התירו להם לחזור בכלי זיינן למקומם ולא הצריכום להניח כלי זיינם, הכי נמי הקילו לזה שיצא ברשות, להיות כאילו לא יצא: **ד מי שישב בדרך.** לנוח, ולא היה יודע שהיה בתחום העיר, וחשבה לו שם, וכשעמד ראה שהוא סמוך לעיר ובתחומה: **לא יכנס.** לעיר להיות כאנשי העיר. אלא ממקום חשבה לו ימדוד אלפים אמה ועד מקום שיכלו ילך בעיר ותו לא: **רבי יהודה אומר יכנס.** וילך כל העיר חוצה לה אלפים אמה כבני העיר. והלכה כר' יהודה: **בלא מתכוין.** שלא ידע כשתשבה לו שהוא

his intention [when the Sabbath had begun].

(5) If a man slept on the road [on a Friday, during the day] and was unaware that night had fallen [i.e., that the Sabbath had set in], he is entitled to move within two thousand cubits in any direction; the opinion of Rabbi

Yohanan ben Nuri. The Sages, however, say, [Since, in his sleep, he could not intend to acquire the spot on which he lay as his Sabbath abode,] he has only four cubits in each direction within which to move. Rabbi Eliezer says: And the man is deemed to be in their center [i.e., he is deemed to be standing in the center of a circle, four cubits in diameter, and he is entitled to move only within two (not four) cubits in any direction]. Rabbi Yehudah says: He may move [a distance of four cubits] in any direction he desires. Rabbi Yehudah, however, agrees that once he has chosen his direction [of four cubits], he may not return. [I.e., he may not, subsequently, return to his original position, to walk any distance at all in the opposite direction.]

(6) If there were two men, and a part of the prescribed number of cubits of one overlapped with that of the other [if, e.g., the distance between their respective positions was six cubits, so that the middle two cubits were common to both

רבנו עובדיה מברטנורא

בתחום העיר ולא נתכוין להיות שבתתו בעיר אלא במקומו: **ה יש לו אלפים אמה לכל רוח.** דסבר ר' יוחנן בן נורי, חפצי הפקר שאין להם דעת בעלים קונים שבתתה במקומו ויש להם אלפים אמה לכל רוח. והישן שאין לו דעת בשעה שקונה שבתתה דינו כחפצי הפקר ויש לו אלפים אמה לכל רוח. ורבנן סברי חפצי הפקר אין קונין שבתתה במקומו, אלא הזוכה בהן מוליכין למקום שהוא יכול לילך, הכי נמי הישן אינו קונה שבתתה ואין לו אלא ארבע אמות בלבד. והלכה כרבי יוחנן בן נורי שהישן קונה שבתתה במקומו ויש לו אלפים אמה לכל רוח. אבל בנכסי הפקר הלכה כחכמים שהן כרגלי כל אדם ואין קונין שבתתה במקומו אלא הזוכה בהן מוליכין למקום שהוא יכול לילך: **והחכמים אומרים אין לו אלא ארבע אמות.** הואיל ובשעה שקדש היום היה ישן לא קנה שבתתה ואין לו אלא ארבע אמות שזכתה לו תורה דכתיב (שמות טז) שבו איש תחתיו, וקומתו של אדם בינוני שלש אמות ואמה אחת לפשוט ידיו ורגליו: **רבי אליעזר אומר והוא באמצען.** חכמים סברי, יהבינן ליה ארבע אמות לכל רוח. ורבי אליעזר סבר, כי יהבינן ליה ארבע אמות היינו שתי אמות לכל צדיו: **לאיזה רוח שירצה.** יטול ארבע אמות, ואחר שבריר צד אחד אין יכול לחזור ולברור צד אחר: **והיו שנים.** עומדים רחוק זה מזה שש אמות, דמובלעין שתי אמות של כל אחד לתוך של חברו,

מתכוון: **ה מי שישן בדרך ולא ידע שחשכה,** יש לו אלפים אמה לכל רוח, דברי רבי יוחנן בן נורי. **והחכמים אומרים,** אין לו אלא ארבע אמות. **רבי אליעזר אומר,** והוא באמצען. **רבי יהודה אומר,** לאיזה רוח שירצה ילך. **ומודה רבי יהודה,** שאם ברר לו, שאינו יכול לחזור בו: **והיו שנים,** מקצת אמותיו של זה

men], they may bring their meals and eat them in the middle [within the two cubits common to both,] provided one does not carry out his food or possessions [even with his hand, though his body remains within his own limit] from his limit into that [the non-overlapping part] of the other [a person's cattle or inanimate objects

may not be moved on the Sabbath beyond the limit within which he himself is permitted to move (see Beitza 37a)]. If there were three men and the prescribed limit of the middle one a) overlapped with the respective limits of the others b) and c); [while the limits of b) and c) did not overlap each other; where, for instance, the distance between the positions of the two men at the extremities b) and c) was eight cubits and in the middle four cubits, was the third person a),] he a) is permitted to eat with either of them b) or c), [in the overlapping space that is respectively common to him and them,] but the two outer persons b) and c) are forbidden to eat with one another [since they have no ground in common]. Rabbi Shimon remarked, To what may this case be compared? To three courtyards that open one into the other and also into a public domain [so that each is self-contained. Even after making individual *eruv*, being independent of one another in regard to having access to a public domain, it is Rabbinically forbidden to carry from one courtyard to the other on the Sabbath. In a case however, where the residents of all the courtyards joined in a common *eruv hatzeirot*, carrying from one to another is permitted] where, if the two outer ones made an *eruv* with the one in the middle, it [the middle courtyard] is permitted

רבנו עובדיה מברטנורא

מביאין ואוכלין בתוך שתי אמות, ובלבד שלא יפשוט זה ידו לתוך שתי החיצונות שאין לו בהם כלום ויוציא לשם פתו או הפציו: והאמצעי מובלע ביניהם. שתי אמותיו בתוך של זה ושתי אמותיו בתוך של זה. הוא מותר עם כל אחד, פונה לכאן ומשתמש עם זה, ופונה לכאן ומשתמש עם זה: לשלש חצירות. והם זו אצל זו: פתוחות לרשות הרבים. דכל אחת רשות לעצמה ואין להם דריסת הרגל זו על זו והשתא אינן אוסרות זו על זו: עירבו שתייהן עם האמצעית היא מותרת עמהן וכו'. ורבנן אפליגו עליה דרבי שמעון בהא ואמרי כולן אוסרות זו בזו, והשתא קאמר להו רבי שמעון והלא זה הדבר שהיו שלשה והאמצעי מובלע בינתיים ואתם מודים שהוא מותר עמהן והם מותרים עמו דומה לשלש חצרות, ואמאי קמפלגיתו עלי בשלש חצרות. ואמרי ליה רבנן, התם בשלש

בתוך אמותיו של זה, מביאין ואוכלין באמצע, ובלבד שלא יוציא זה מתוך שלו לתוך של חברו. היו שלשה, והאמצעי מבלע ביניהן, הוא מתר עמהן והן מתרין עמו, ושנים החיצונים אוסרין זה עם זה. אמר רבי שמעון, למה הדבר דומה, לשלש חצרות הפתוחות זו לזו ופתוחות לרשות הרבים, ערבו שתייהן עם האמצעית, היא מתרת עמהן

to have access to them and they are permitted access to it, but the two outer ones [not having joined in an *eruv* with each other] are forbidden access to one another.

(7) If a man who was on a journey [homeward on Friday, during the day] was overtaken by dusk, and he knew

of a tree or a wall [which, if he were not so tired, he could reach before nightfall. This tree or wall was within the Sabbath limit from his position in one direction and within the Sabbath limit from his home, in the other direction] and said, "Let my Sabbath base be under it" [in order that he might thereby be able to walk to his home after the Sabbath had set in. His home being almost two Sabbath limits distance from his position, he could not otherwise have reached it during the Sabbath], his statement is of no avail. [Since he was not specific, he cannot thereby establish the vicinity of the tree or wall as his Sabbath base. Neither does he acquire his actual resting place at the time when Sabbath entered, since his mind was set to acquire the tree vicinity as his Sabbath base.] If, however, he said, "Let my Sabbath base be at its root," [i.e., he specified a particular spot, an area the size of four cubits under the tree,] he may walk from the place where he stands to its root, a distance of two thousand cubits and from its root to his house, another two thousand cubits. Thus, he can walk four thousand cubits after dusk.

רבנו עובדיה מברטנורא

חצרות מותר שמרובין הן, שנים החיצונות האסורות זו בזו יבוא להוציא מזו לזו, והאמצעית לא יבנה אדעתה ולא מדכרא להו, דאמרי שמא אחד מדיורי האמצעית שמותר בזו ובזו הוא שמוציא. אבל הכא בשלשה אנשים אי אתי חד משני החיצונים לאפוקי לתוך שתי אמות של החיצון האחר, האמצעי יהיב אדעתיה ומדכר ליה. והלכה כרבי שמעון בשלש חצרות ששתי החיצונות בלבד אסורות זו עם זו: ז והיה מכיר אילן או גדר. שיכול להגיע שם קודם שתחשך אלא שהוא עיף ורוצה לנח במקומו: לא אמר כלום. הואיל ולא פירש איזה ארבע אמות בחר לו מתחתיו של אילן, לאו שבייתה היא ואין לו אלא ארבע אמות במקום שהוא שם, שהרי לא קנה שבייתה במקומו כיון שעקר דעתו מלשבות כאן ותחת האילן נמי לא קנה שבייתה. והני מילי, כשיש תחתיו של אילן שמונה אמות או יותר דאיכא למימר דהאי גיסא בחר או דהאי גיסא בחר ולא הוי סיום. אבל שבע אמות על כרחך מקצת ביתו ניכר באמה אמצעית דאי אפשר שלא בררה, דאי באמצע האילן בירר לו ארבע אמות הרי היא מהן, ואי מזהאי גיסא או מהאי גיסא הרי היא מהן, הלכך קנה שם שבייתה: אמר שבייתתי בעיקרו. הואיל וסיים מקומו, אותה שבייתה קונה לו אלפים לצד רגליו ואלפים לצד ביתו:

(8) If he does not know of any tree or wall, or if [knowing one] he is not familiar with the *halachah* [which permits him to proceed in the manner just described] and said, “Let my present position be my Sabbath base,” his position acquires for him the right

of movement of two thousand cubits in any direction, as a circle. [That is to say, his present position becomes the center of a circle, as it were, and he may travel from that central point, two thousand cubits in any direction: he must not cross over the perimeter of this “imaginary” circle.] This is the opinion of Rabbi Hanina ben Antigonus. The Sages however, say, [that he may travel from his position two thousand cubits, northward, eastward, westward or southward. Thus, the area of his permitted travel becomes mapped out into] a square shape, like a square sheet [with the length of one side being four thousand cubits. In this way, from his central point to each corner, for instance, to the northeast corner, of this square permitted area, the distance is 828.43 cubits longer than the two thousand cubits of the circle;] so that he gains [extra permitted ground] in the corners.

(9) This [a case like this man on the road, who is considered a poor man since, as a result of being stranded on the road, he is unable to obtain bread for his *eruv*] is of which [the Rabbis] have said: “A poor man may make his *eruv* with

רבנו עובדיה מברטנורא

ח ואם אינו מכיר. אילן או גדר: או שאינו בקי בהלכה. ואינו יודע שיועיל לו כשיאמר שביתתי במקום פלוני. ואמר שביתתי במקומי. זכה לו מקומו: עגולות. דבערי מקלט דמינייהו ילפינן אלפים אמה של תחום שבת כתיב (במדבר לה) ואת פאת נגב אלפים באמה, לזה אתה נתן פאות דהיינו זוויות, ואי אתה ותן פאות לשובתי שבת. ורבנן דבעו מרובעות דרשי זה לרבו, כזה יהיו כל שובתי שבת. והלכה כחכמים: כטבלא מרובעת. כתב הרמב"ם, לפי שאי אפשר לעשות מרובע מצומצם בכיוון, תנא כטבלא מרובעת. כלומר כדרך שבני אדם רגילים לרבע אע"פ שאינו מרובע בצמצום: נשכר את הזוויות. ארבע הפאות שבאלכסונו של מרובע העודפות על העגול שבתוכו: ט זהו שאמרו. כגון זה שהוא בדרך ואין עמו פת. דהשתא עני הוא. לו התירו חכמים לערב ברגליו. דסבירא ליה לרבי מאיר עיקר עירוב בפת, וקולא היא דאקילו גבי עני או מי שבא בדרך ואין עמו פת, לערב ברגליו. ורבי יהודה סבר עיקר עירוב ברגל, וקולא היא דאקילו לעשיר שאינו יכול לילך ברגליו, לשלוח עירובו על ידי שליח. והלכה כרבי יהודה. ובין רבי מאיר ובין רבי יהודה שוים הם שהאומר שביתתי במקום פלוני, אינו קונה שביתה באותו מקום שאמר, אלא אם כן הוא עני או בא בדרך שאין עמו פת. אבל עשיר צריך שישלח פת במקום שביתתו. והאומר שביתתי במקום פלוני אינו קונה שם שביתה

his feet [i.e., food is not essential for an *eruv*; rather, a poor man, may acquire an *eruv* as his place for the Sabbath, by standing in the required area at the time the Sabbath begins]. Rabbi Meir said, We can apply this law to a poor man [or one who is stranded without food] only [all others

must use food]. Rabbi Yehudah says: It [the law regarding a traveler] applies to both rich and poor; the Rabbis' enactment that an *eruv* is to be prepared with bread is for the sole purpose of making it easier for the rich man, so that [by having the option of sending food as his *eruv* to the required spot through an agent] he is not compelled to go out himself and make the *eruv* with his feet.

(10) One who set out to [place an *eruv* in] a town [with which his hometown desired] to be connected [to] by an *eruv*, [the towns being separated by four thousand cubits]. But a friend of his induced him to return home [before he actually placed the bread]; the law is that, he himself, is allowed to proceed to the other town [since he is a traveler and therefore, assumes the status of a poor person and when he had set out, he intended to establish his Sabbath base at the intended site of the *eruv*. It is therefore considered as though he had actually said, I establish my Sabbath base at that specific location] but all the other townspeople are forbidden [to proceed to the other town]; the opinion of Rabbi Yehudah. Rabbi Meir says: Whoever is able to prepare an *eruv* [with bread, such as the man in this case] and neglected to do so, is in the position of a donkey

רבנו עובדיה מברטנורא

אלא אם כן יש שהות ביום שהיה יכול לרוץ ולהגיע שם קודם שתחשך. ואם אין כל כך שהות ביום בשעה שאומר שביטתי במקום פלוני, לא קנה שם שביטה: **מי שיצא**. מעירו ששלחוהו אנשי עירו להוליך להם עירוב כדי שיוכלו לילך מחר לעיר שמערבין לה שהיא סמוכה להם שני תחומי שבת ויכולין לילך מזו לזו על ידי עירוב: **והחזירו חבריו**. דאמר ליה עת חמה היא עת צנה היא: **הוא מותר לילך**. למחר לאותה עיר אחרת, שכיון שהחזיק בדרך כדי לקנות שביטה לסוף אלפים אמה רחוק מן העיר, הוי כעני שאומר שביטתי במקום פלוני וקנה לשם שביטה: **וכל בני עירו אסורין**. שלא החזיקו בדרך ואין להם אלא אלפים אמה לכל רוח מעירם: **רבי מאיר**. מספקא ליה, אי עני הוא הואיל ויצא מביתו והחזיק בדרך, או דילמא כיון שהיה יכול לערב בפת ולא עירב לאו עני הוא, הלכך הרי זה חמר גמל, שאין לו אלפים אמה לכל רוח מעירו שמא שביטתו במקום שהיה הולך להוליך שם העירוב בסוף אלפים מעירו, ולסוף האלפים מעירו נמי לא קנה אלפים לצד עיר האחרת

driver and a camel driver [who act in opposite directions (see above 3:4), i.e., canceling one another. Since it is uncertain whether this traveler is considered a poor person and may,

therefore, establish an *eruv* by proclamation without actually having been there, or whether, since he had bread, even though he is traveling, he is not considered a poor person. Hence, it is uncertain whether he acquired his Sabbath base a) on the boundary line between the two Sabbath limits which separate one town from the other or b) in his own house where he remained when the Sabbath commenced. Thus, he must be restricted in his movements to the two thousand cubits between the house in which he stayed and the termination of the Sabbath limit of that town. He must not proceed beyond the Sabbath limit of the town in the direction of the other town, since it is possible that he acquired his Sabbath base at b), and must not move outside the town in the opposite direction, since it is possible that his Sabbath base had been acquired at a)].

(11) A person who went out beyond his Sabbath limit [not on any religious errand], even if only a distance of one cubit, must not reenter [i.e., he does not regain his previous *tehum* status; rather, he has four cubits only, in each direction, from where he is standing. Hence, the Mishnah points out this ruling, even though his four cubits overlap the *tehum* of the city]. Rabbi Eliezer says: [If a man walked] two [cubits beyond his Sabbath limit] he may reenter [Rabbi Eliezer being of the opinion that the four cubits allowed each person for his Sabbath base are to be measured with him in the middle, i.e., two cubits in either direction (see Mishnah 5), and he also maintains that since his personal four cubit space overlaps the *tehum* of the city by two cubits, it is considered as one contiguous *tehum*]. [Hence, two cubits are allowed. But if he walked] three [cubits], he may not reenter. If a man [on his journey home on Friday, during the

רבנו עובדיה מברטנורא

שמא לא קנה שבייתה אלא בביתו. והלכה כרבי יהודה: **יֵא אפילו אמה אחת לא יכנס.** ואין לו אלא ארבע אמות מכאן וארבעה אמות מכאן ואע"פ שמובלעות אלו ארבע אמות בתוך תחום העיר, לא אמרינן כיון דעל על, דסבירא ליה הבלעת תחומים לאו מלתא היא: **שתיים יכנס.** רבי אליעזר לטעמיה דאמר והוא באמצען, שבסוף האלפים יש לו ארבע אמות שתיים מצד זה בתוך התחום ושתיים מצד זה לסוף התחום, הלכך אם הוא עומד באמה השנייה, יכנס, דהבלעת תחומין מלתא היא. ואין הלכה כרבי אליעזר: **מי שהחשיך.** שהיה בא מן הדרך וחשכה לו: **חוץ לתחום לא יכנס.** דבמקומו

לְעָרְב וְלֹא עָרַב, הָרִי זֶה חֹמֶר גָּמֹל: **יֵא מִי שִׁיָּצָא חוּץ לְתַחוּם, אֶפְלוּ אִמָּה אַחַת, לֹא יִכְנֹס. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, שְׁתֵּימִם, יִכְנֹס, שְׁלֹשׁ, לֹא יִכְנֹס. מִי שֶׁהַחֲשִׁיךְ חוּץ לְתַחוּם,**

day] was overtaken by dusk [arriving to] even one cubit outside the Sabbath limit [of his hometown and thinking he had arrived at the *tehum* of the town, he declared, My Sabbath base is the town], he may not enter [i.e., he does not regain the *tehum* of the town and only has his personal four cubits in each direction. This means that he has neither the town *tehum* since he was not within it at the time of his declaration, nor does he have the 2,000 cubit *tehum* of his own location, since he had declared the town as his *tehum*]. Rabbi Shimon says: Even if he was fifteen cubits away [from the Sabbath limit when night fell,] he may enter, since the surveyors [of Sabbath limits around towns] do not measure [and place markers] exactly [rather, they place the marker some fifteen cubits within the two thousand of the city,] on account of those who err [people who might overlook the boundary mark and, in the absence of the margin, would trespass on forbidden ground, therefore, if he reaches within a cubit of the marker, he has actually reached the city limit.]

רבנו עובדיה מברטנורא

לא קנה שביתה שהרי גילה דעתו שאינו רוצה לקנות שביתה במקומו, ובעיר לא קנה שביתה שיש בינו ובין העיר יותר מאלפים אמה, הלכך אין לו אלא ארבע אמות כדין מי שיצא חוץ לתחום: **עד חמש עשרה אמה.** לאו דוקא דהוא הדין פחות או יותר מעט. ואית דמפרשי חמש עשרה דוקא, ולא ידעתי לישבו יפה: **המשווחות.** מודדי התחומים לעיירות ועושין סימן לסוף התחום: **אין ממצין את המדות.** לעשות הסימן בסוף אלפים ממש, אלא כונסין אותן לתוך אלפים: **מפני הטועין.** שאין מכירין הסימן ופעמים שיוצאין להלך ממנו וחוזרין ולאו אדעתייהו, ומשום הכי רגילין תמיד לכנוס בתוך אלפים, ונמצא שאלו חמש עשרה אמות בתוך התחום הן, וכיון שהיה זה אנוס שרינן ליה ליכנס ולא מחמירנן ליה כי היכי דמחמירין למי שיצא חוץ לתחום, דהתם הוה ליה ליהור ולתת בדעתו שלא יצא. ואין הלכה כרבי שמעון: